

Ürün Raporu

ŞEKER PANCARI

2017

T.C.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TEPGE

Ürün Raporu
ŞEKER PANCARI
2017

Fatma TOSUN
Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü
fatma.tosun@tarim.gov.tr

TEPGE YAYIN NO: 291
ISBN: 978-605-9175-96-8

ARALIK, 2017

İletişim:

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Araştırma ve Geliştirme Teknoloji Kampüsü
Gayret Mah. Fatih Sultan Mehmet Bulvarı 06170
Yenimahalle/ANKARA

Telefon: 0312 287 5833
Faks: 0312 287 5458

© TEPGE
Her Hakkı Saklıdır.

TEPGE'nin izni olmaksızın basılamaz, basılı veya elektronik materyal olarak çoğaltılamaz ve/veya dağıtılamaz.

Kaynak gösterilmek şartı ile alıntı yapılabilir.

Yayın içerisindeki her türlü yorum ve değerlendirmeler yazarlara aittir ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın ya da TEPGE'nin görüşlerini yansıtmaz.

Tablo ve grafiklerdeki rakamların bir bölümü desimalli kullanıldığından ara ya da alt toplamları genel toplamları ile farklılık gösterebilir.

Yayın içerisindeki istatistik veriler hazırlandığı dönemde ilgili kaynaklardan elde edilen yayınlanmış son veriler olup sonraki dönemlerde, yapılan güncellemelerden dolayı farklılıklar olabilir.

İÇİNDEKİLER	Sayfa No
1.GİRİŞ.....	1
2. DÜNYA' DA DURUM.....	2
2.1 Şeker Pancarı Ekim Alanı ve Üretimi.....	2
2.2. Şeker Üretimi.....	3
2.3. Şeker Tüketimi.....	4
2.4. Dış ticaret.....	5
2.5. Fiyatlar	6
2.6. Nişasta Kökenli Tatlandırıcılar	7
3. TÜRKİYE' DE DURUM.....	8
3.1. Şeker Üretimi.....	8
3.2. Dış Ticaret.....	9
3.3. Şeker Pancarı ve Şeker Fiyatı.....	11
3.4. Satış- Stok Durumu.....	11
3.5. Melas Üretimi Ve Kullanım Alanları.....	12
3.6.Alkol Üretimi Ve Kullanım Alanları.....	13
3.7. Türkiye'de Nişasta Bazlı Şeker Sektörünün Durumu.....	14
4. GENEL DEĞERLENDİRME.....	15
KAYNAKLAR	16

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. Dünya şeker (sakkaroz) dengesi (eylül-ekim dönemi) (milyon ton, BŞE)...	2
Tablo 2. En büyük şeker pancarı üreticisi ülkeler (2014).....	2
Tablo 3. En büyük şeker üreticisi ülkeler.....	3
Tablo 4. En büyük şeker tüketicisi ülkeler ve Türkiye, 2015/16 (BŞE).....	4
Tablo 5. En büyük ihracatçı ve ithalatçı ülkeler 2015/2016 (milyon ton, BŞE)	5
Tablo 6. Dünya şeker borsa fiyatları.....	6
Tablo 7. Dünya HFCS üretimi (milyon ton, kuru ağırlık).....	7
Tablo 8. Pancar şekeri ve NBŞ kotaları (bin ton).....	8
Tablo 9. Türkiye şeker pancarı ekim, üretim ve verim miktarları.....	9
Tablo 10. Pancar şekeri üretim ve satış durumu (bin ton).....	9
Tablo 11. Şeker ithalatı-ihracatı (bin ton).....	10
Tablo 12. Yıllar itibariyle şeker pancarı fiyatları.....	11
Tablo 13. Pancar şekeri satış fiyatları	11
Tablo 14. Türkiye genelinde pancar şekeri satış-stok durumu (bin ton).....	12
Tablo 15. Melas üretimi (bin ton).....	12
Tablo 16. Yıllar itibariyle işlenen melas, üretilen alkol miktarı.....	13
Tablo 17. NBŞ üretim ve satış durumu (bin ton).....	14
Tablo 18. Nişasta bazlı şeker fiyatları.....	14

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No

Grafik 1. Dünya pancar ve kamış şekeri üretimi (USDA, 2017).....	3
Grafik 2. En büyük şeker üreticisi ülkeler ve Türkiye (2016/17).....	4
Grafik 3. Dünya şeker ihracatında önemli ülkelerin payları (2015/16) (%).....	5
Grafik 4. Dünya şeker ithalatında önemli ülkelerin payları (2015/2016) (%).....	6
Grafik 5. Türkiye'nin yıllar itibariyle pancar şekeri ithalatı-ihracatı (bin ton).....	10
Grafik 6. Türkiye'nin yıllar itibariyle NBS İthalatı –İhracatı (bin ton).....	10

KISALTMALAR

BŞE	:	Beyaz Şeker Eşdeğeri
HFCS	:	High Fructose Corn Syrup (Yüksek Fruktozlu Mısır Şurubu)
NBS	:	Nişasta Bazlı Şeker
USDA	:	U.S.Department Of Agriculture
ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
AB	:	Avrupa Birliği
BKK	:	Bakanlar Kurulu Kararı
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
TŞFAŞ	:	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.
DİR	:	Dahilde İşleme Rejimi
TAPDK	:	Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu
PY	:	Pazarlama Yılı

1. GİRİŞ

Şeker, insan beslenmesinde kalori kaynağı ve vücudun işlevsel faaliyetleri için gerekli temel besin maddesidir. Türkiye de şeker terimi genel olarak pancar şekeri ve nişasta bazlı şeker için, tatlandırıcı ifadesi ise kalori değeri olmayan alternatif tatlandırıcılar için kullanılsa da dünyada tatlandırıcı denildiğinde tatlılık veren her çeşit madde, şeker denildiğinde ise sadece pancar yada kamıştan elde edilen kristal beyaz şeker (sakaroz) akıllara gelmektedir.

Dünyada stratejik öneme sahip olan şeker pancarı üretimi, Türkiye’de tarıma dayalı sanayi üretiminde önemli bir rol oynamaktadır. Şeker pancarı, önemli bir besin kaynağı olan şeker başta olmak üzere melas, alkol, maya, biyoetanol gibi birçok ürünün ham maddesini oluşturmaktadır.

Türkiye’nin iklim şartları itibariyle dekar başına besin değeri en yüksek bitkisi olan ve besin değeri, arpanın 2.0, buğdayın ise 2.5 katı olan şeker pancarı, temel gıda talebinin karşılanması açısından olduğu kadar istihdama ve tarımsal üretime katkısı açısından da önem taşımaktadır. Endüstri bitkileri içinde sağladığı katma değer bakımından ikinci sırada yer alan şeker pancarı, şeker tarımının yapıldığı yörelerde örnek bir üretim kolu iken aynı zamanda münavebe uygulamasının öncüsü ve sulu tarımın yaygınlaştırıcısı olmuştur (Anonim 1997).

Şeker Pancarı tarımının Türkiye ekonomisine katkısı çok fazladır. Bu katkılarından bazılarını şu şekilde özetlemek mümkündür:

- ✓ Türkiye de tüketilen toplam gübrenin %10’u şeker pancarı tarımında kullanılmaktadır.
- ✓ Bir dekarının fotosentez yoluyla havaya verdiği oksijen, 6 kişinin bir yılda tükettiği oksijene eşdeğer olup, 1 da’ lık orman alanından 3 kat daha fazla oksijen üretmektedir. Bu nedenle iyi bir çevre dostu, tarımının yapılması zorunluluk arz eden önemli bir endüstri bitkisidir.
- ✓ Bir dekar şeker pancarı üretimi yaklaşık 10 işgücü istihdam sağlamaktadır. Yılda yaklaşık 350 bin aile şeker pancarı tarımı ile uğraşmakta ve fabrikalarda da 25 bin kişiye istihdam olanağı sağlamaktadır.
- ✓ Endüstri bitkileri içinde sağladığı katma değer bakımından 2. sırada yer almaktadır.
- ✓ Kendinden sonra ekilen hububatta %20 verim artışı sağlamaktadır.
- ✓ Yılda yaklaşık 25 milyon tonluk taşıma hacmi yaratarak, taşıma sektörüne büyük bir pazar oluşturmaktadır.
- ✓ Sulama suyu arayışlarını teşvik ederek yeraltı ve yerüstü su kaynaklarından istifade imkânını artırmaktadır (Anonim, 2010)

2. DÜNYADA DURUM

Dünyada gerçekleşen şeker tüketimi yaklaşık olarak üretim miktarı kadardır. Bazı yıllar şeker üretiminde stoklar oluşmasına karşın, üretimin az olduğu yıllarda da talebi karşılamak için bu stoklar kullanılarak yıl içerisindeki üretim ve tüketim birbirini dengelemektedir.

Tablo 1 incelendiğinde 2008/09 döneminde, elverişsiz iklim koşulları nedeniyle dünya şeker üretiminde büyük düşüş meydana gelmiştir. 2009/10 döneminde şeker üretim düzeyinde bir önceki yıla göre % 5,7'lik bir artış olmasına rağmen, bu artış dünya tüketimini karşılamaya yetmemiş, ancak 2010/11 döneminde başlayan toparlanma ile birlikte üretim ve tüketim arasındaki fark kapanarak ardışık beş dönem fazlalık durumuna geçmiştir. 2013/14 döneminden itibaren bu fazlalık miktar azalmaya başlamış ve 2015/16'da dünya şeker üretim tüketim değerine göre yaklaşık 5 milyon ton açık vermiştir.

Tablo 1. Dünya şeker (sakkaroz) dengesi (eylül-ekim dönemi) (milyon ton, BŞE)

Yıl	Üretim	Tüketim	İthalat	İhracat	Dönem Sonu Stok	Arz Açığı/Fazlalık
2008/09	137.6	149.5	45.3	44.7	57.2	-11.9
2009/10	145.5	149.8	51.0	51	53.0	-4.3
2010/11	155.0	153.1	53.9	53.9	62.7	1.8
2011/12	164.7	157.9	54.3	54.3	69.5	6.8
2012/13	172.0	164.2	60.6	60.6	77.3	7.8
2013/14	174.3	166	58	58	85.6	8.3
2014/15	169.6	167.8	57.6	57.6	87.4	1.8
2015/16	166.1	171.4	59.2	59.0	82.3	-5.4
2016/17	168.3	174.2	58.1	58.3	76.3	-5.9

Kaynak: ISO World SugarBalances, Şubat 2017

2.1 Şeker Pancarı Ekim Alanı ve Üretimi

Türkiye, iklim koşulları dolayısıyla yalnızca şeker pancarından üretim yapan ülkeler arasındadır. Dünyada 55 ülkede şeker pancarı üretilmekte olup Türkiye %6,2' lik pay ile Rusya, Fransa, ABD ve Almanya'nın ardından 5 'inci sırada yer almaktadır.

Tablo 2. En büyük şeker pancarı üreticisi ülkeler (2014)

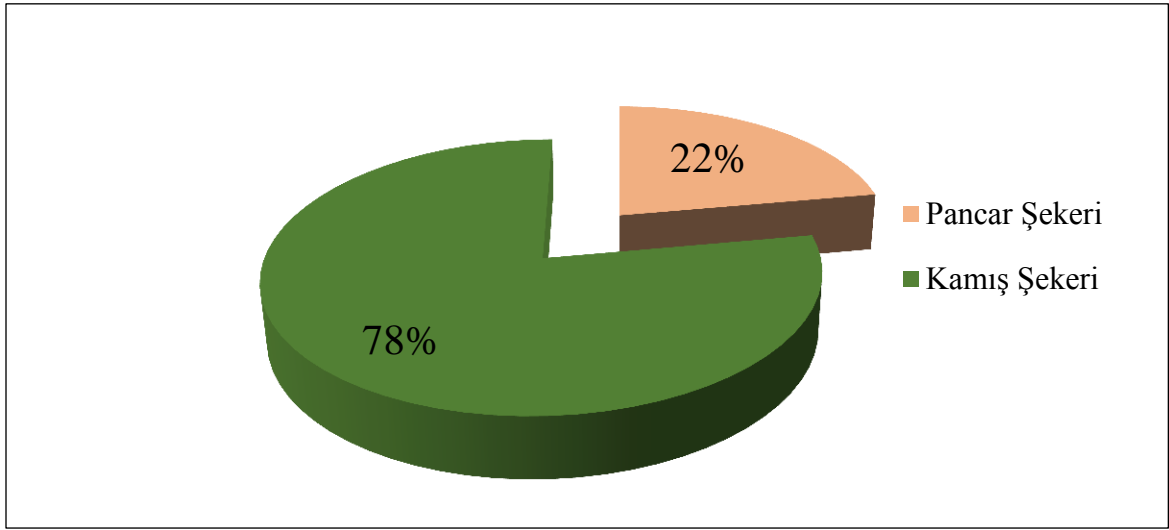
Ülke	Ekim Alanı (Ha)	Üretim (Ton)	Verim (KG/Ha)
Fransa	407148	37844567	92950
Rusya	905406	33513369	37014
Almanya	372500	29748100	79860
ABD	463900	28381270	61179
Türkiye	287461	16743045	58244
Ukrayna	330200	15734050	47650
Polonya	197638	13488875	68250
Mısır	211806	11045639	52149
İngiltere	116000	9430000	81293
Çin	138780	8000400	57648
Dünya	4471580	269714066	60317

Kaynak: FAO, 2017

2.2. Şeker Üretimi

Şeker, yüzyıllardan beri insanların önemli gıda maddelerinden birisi olmuş ve 18. yüzyılın sonuna kadar sadece şeker kamışından üretilmiştir. Şeker pancarı tarımı ve şeker pancarından şeker üretimi ise 19. yüzyılda başlamıştır.

Kamış ve pancardan elde edilen şekerler arasında kalite bakımından bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak, sadece tropik ve alt tropik bölgelerde yetiştirilebilen şeker kamışının şeker pancarına kıyasla daha düşük maliyetle üretilmesi, işleme maliyetlerinin düşüklüğü gibi nedenlerle pancar şekeri maliyetine göre kamıştan elde edilen şekerin maliyeti daha düşük olmaktadır. Üzerinde bulunulan coğrafya gereği Türkiye’de olduğu gibi Avrupa Birliği, Rusya, Ukrayna gibi ülkeler şekeri pancardan; ABD, Japonya, Çin gibi ülkeler hem pancardan hem kamıştan; Brezilya, Hindistan, Meksika, Pakistan, Tayland, Avustralya başta olmak üzere birçok ülke ise kamıştan üretmektedir.

Grafik 1. Dünya pancar ve kamış şekeri üretimi (USDA, 2017)

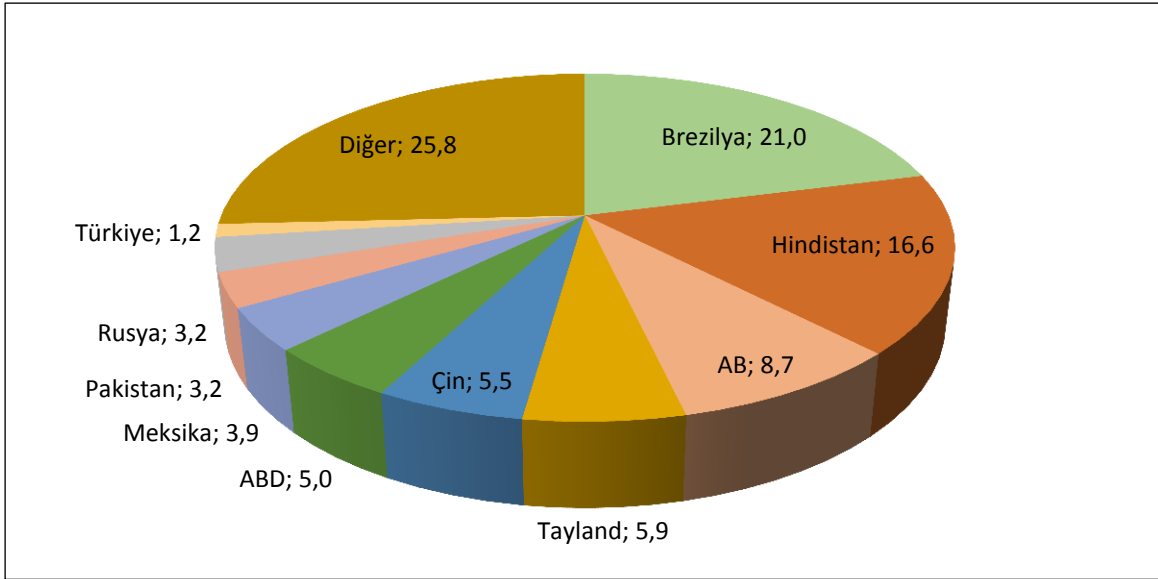
Dünyada 2016/17 pazarlama yılı (PY) itibariyle şekerin % 78’i kamıştan, % 22’si pancardan üretilmiş olup, dünya şeker borsa fiyatlarını, ticarete hâkim pozisyonda olan düşük maliyetli kamış şekeri belirlemektedir.

Tablo 3. En büyük şeker üreticisi ülkeler

Ülke	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Brezilya	37.8	36.0	34.7	39.2
Hindistan	26.6	30.5	27.4	22.2
AB	16.0	18.4	14.3	16.5
Tayland	11.3	10.8	9.7	10.0
Çin	14.3	11.0	9.1	9.3
ABD	7.7	7.9	8.2	8.1
Meksika	6.4	6.3	6.5	6.3
Rusya	4.4	4.4	5.2	6.2
Pakistan	5.6	5.2	5.3	6.1
Türkiye	2.3	2.1	2.0	2.5
Diğer	43.5	45.0	42.5	45.0
Dünya	175.9	177.5	164.7	171.5

Kaynak: USDA, 2017

Dünyanın en büyük şeker üreticisi Brezilya olup, dünya üretimindeki payı 2016/17 döneminde %21'dir. Bu ülkeyi %17'lik pay ile Hindistan ve %9'luk pay ile AB ülkeleri takip etmektedir. Türkiye %1,2'lik payla 17. sırada yer almaktadır.

Grafik 2. En büyük şeker üreticisi ülkeler ve Türkiye (2016/17)

2.3. Şeker Tüketimi

Dünya şeker ekonomisinin lokomotifi tüketimdir. Araştırmalar, en önemli tüketici ülkelerin aynı zamanda üretim açısından da önde olan ülkeler olduğunu ortaya koymaktadır. En büyük şeker tüketicisi ülkelerin başında Hindistan, AB, Brezilya, ABD, Çin, Rusya, Meksika, Endonezya gelirken, Doğu Asya'nın en yüksek seviyede şeker tüketen kıta olduğu belirlenmektedir.

Tablo 4. En büyük şeker tüketicisi ülkeler ve Türkiye, 2015/16 (BŞE)

Ülke	2015/2016	(%)
Hindistan	26.8	15.8
AB	18.7	11.1
Çin	15.8	9.3
ABD	10.8	6.4
Brezilya	10.5	6.2
Rusya	5.9	3.5
Endonezya	5.6	3.3
Pakistan	4.8	2.8
Meksika	4.7	2.8
Türkiye	2.3	1.3
Dünya	169.2	100.0

Kaynak: USDA, 2017

Tablo 4'de de görüleceği üzere dünyada en fazla nüfusa sahip iki ülke olan Çin ve Hindistan benzer şekilde en fazla şeker tüketen ülke konumundadır. Bu iki ülkenin Dünya şeker tüketimindeki payları sırasıyla %15,8 ve %9,3'dür. Türkiye'nin Dünya şeker tüketimindeki payı ise %1,3'dür. Hindistan'da şeker tüketiminin Çin'e göre daha fazla olmasının en önemli nedeni Çin ile kıyaslandığında diğer tatlandırıcı tüketimlerinin daha düşük olmasıdır. (Anonim,2017b).

2.4. Dış ticaret

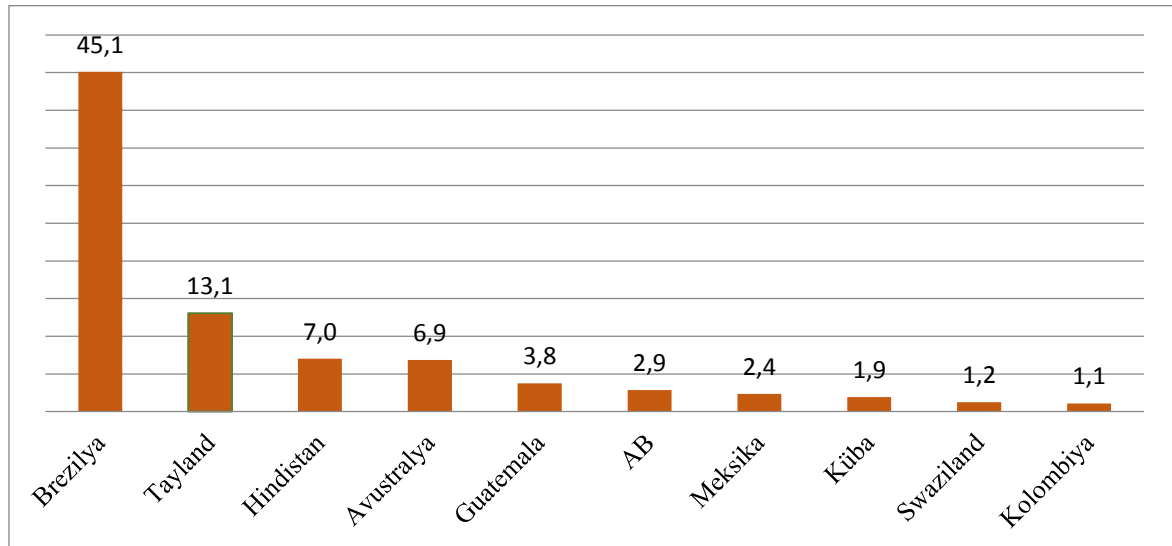
2016/17 döneminde dünyanın en büyük ihracatçı ülkesi yaklaşık 39 milyon tonluk beyaz şeker üretimi bulunan Brezilya'dır. Brezilya, yaklaşık 24 milyon ton ile beyaz şeker üretiminin % 60'ını ihraç etmektedir. İhracatta, bu ülkeyi 7,1 milyon ton şeker ihracatıyla Tayland ve 3,8 milyon ton şeker ihracatıyla Hindistan izlemektedir.

Tablo 5. En büyük ihracatçı ve ithalatçı ülkeler 2015/2016 (milyon ton, BŞE)

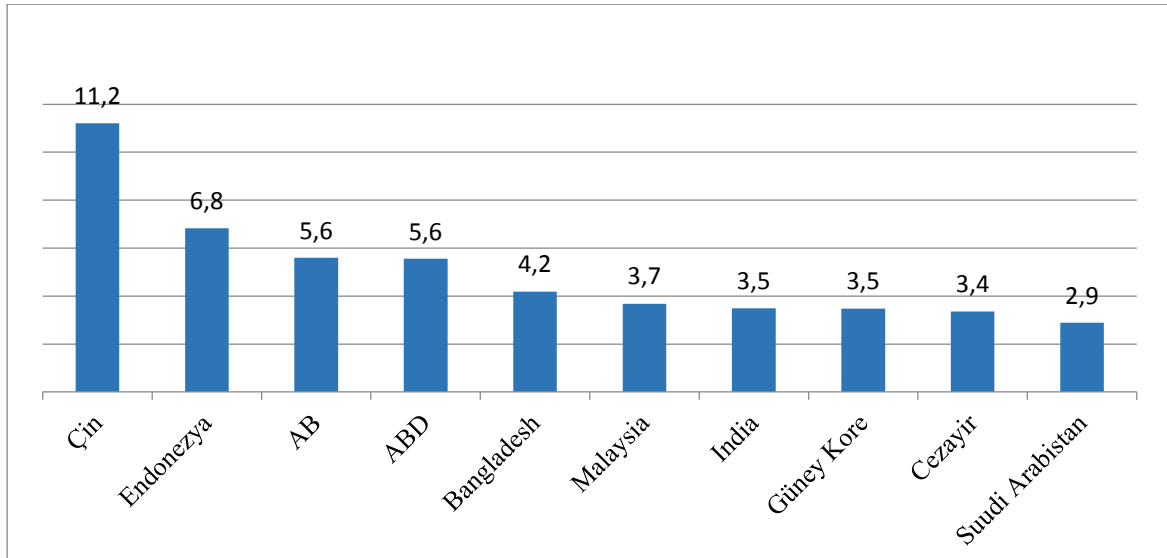
İHRACATÇI ÜLKELER		İTHALATÇI ÜLKELER	
Ülke	İhracat	Ülke	İthalat
Brezilya	24.4	Çin	6.1
Tayland	7.1	Endonezya	3.7
Hindistan	3.8	AB	3.1
Avustralya	3.7	ABD	3.0
Guatemala	2.0	Bangladeş	2.3
AB	1.5	Malezya	2.0
Meksika	1.3	Hindistan	1.9
Küba	1.0	Güney Kore	1.9
Swaziland	0.7	Cezayir	1.8
Kolombiya	0.6	Suudi Arabistan	1.6

Kaynak: USDA, 2017

İthalatçı ülkelere bakıldığında ise, en büyük ithalatçının yıllık ortalama 10 milyon tonluk üretimine rağmen Çin olduğu görülmektedir. Yüksek nüfusa sahip olan Çin, yılda yaklaşık 6 milyon ton beyaz şeker ithal etmektedir. İthalatta, Çin'i 3,7 milyon ton ile Endonezya ve 3,1 milyon ton ile AB ülkeleri izlemektedir.

Grafik 3. Dünya şeker ihracatında önemli ülkelerin payları (2015/16) (%)

Grafik 4. Dünya şeker ithalatında önemli ülkelerin payları (2015/2016) (%)

2.5. Fiyatlar

Uluslararası şeker ticareti dünya borsa fiyatları esas alınmak suretiyle yapılmaktadır. Beyaz şeker için uluslararası borsa Londra, ham şeker için New York borsasıdır. Dünya şeker fiyatında belirleyici rolü üretimin yaklaşık beşte dördünü, ihracatın ise tamamına yakın kısmını oluşturan kamış şekeri oynamaktadır.

Dünya şeker fiyatının oluşumunda başlıca belirleyici arz/talep durumu olmakla beraber, spekülasyon, petrol ve emtia fiyatları, enerji politikaları, navlun bedelleri, döviz kuru değişimleri, faiz oranları, ticaret politikaları ve tercih anlaşmaları, enflasyon, politik ve finansal çalkantılar, ülkelerin ekonomik durumları gibi dış faktörler de fiyatlar üzerinde giderek artan ölçüde rol oynamaktadır. Üretilen şekerin talebin altında olması stokların azalmasına, dolayısıyla da fiyatların artmasına, tersi ise fiyatların düşmesine sebep olmaktadır (Anonim 2017a).

Tablo 6. Dünya şeker borsa fiyatları

YILLAR	ŞEKER BORSA FİYATLARI (ABD \$/TON)	
	Beyaz Şeker (Liffe No: 5)	Ham Şeker (New York No:11)
2010	616	491
2011	707	597
2012	588	476
2013	490	385
2014	440	360
2015	373	290
2016	499	400

Kaynak: Şeker Kurumu,2017

2010–2016 yılları arasında ham şeker ve beyaz şeker borsa fiyatları Tablo 6’ da verilmiştir. 2008/09 ve 2009/10 dönemlerinde dünya şeker dengesinde arka arkaya ortaya çıkan açık nedeniyle, 2010 yılının son aylarında yükselmeye başlayan fiyatlar 2011 yılı ortalamasında 707 \$/ton olarak gerçekleşmiştir. Ancak bu tarihten sonra fiyatların yükselişine tepki olarak artan ekim alanları ve olumlu hava koşulları sebebiyle yükselen üretim ile birlikte 2012-2015 yılları boyunca fiyatlar düşüş eğiliminde olmuştur. 2015 yılında 373 \$/ton seviyesine kadar gerileyen beyaz şeker fiyatları 2016 yılında yükselerek 499 \$/ton düzeyine ulaşmıştır.

2.6. Nişasta Kökenli Tatlandırıcılar

Dünya'da kalorili tatlandırıcılar, sakkaroz ve nişasta bazlı olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır. Sakkaroz kökenliler pancar ve kamıştan, nişasta kökenliler mısır, buğday, patates gibi hammaddelerden üretilmektedir.

Dünyada sadece mısırdan üretilen nişasta kökenli tüm şuruplara, glukoz dahil mısır şurubu, fruktoz içeren şuruplara HFCS (highfructosecornsyrup - yüksek fruktozlu mısır şurubu) denilmektedir. Nişasta kökenli fruktoz içeren şuruplardan yaklaşık % 42 fruktoz, % 53 glukoz içerenler HFCS - 42; yaklaşık % 55 fruktoz, % 41 glukoz içerenler HFCS -55 olarak adlandırılmaktadır. Bunlardan HFCS -55, pancardan elde edilen sakkarozun ikamesi olarak kabul edilmektedir (Anonim2017a).

Tablo 7. Dünya HFCS üretimi (milyon ton, kuru ağırlık)

Ülke	2012	2013	2014	2015	2016
ABD	8.25	7.88	7.74	7.73	7.6
Çin	1.87	1.81	1.77	2.07	2,46
Japonya	0.89	0.91	0.88	0.89	0.92
AB	0.69	0.69	0.71	0.71	0.72
Meksika	0.36	0.37	0.37	0.37	0.37
Diğer(L.Amerika/ Afrika)	1.95	1.82	1.75	1.79	1.62
Dünya Toplamı	14.01	13.47	13.22	13.56	13.69

Kaynak: LMC Sugar&Sweetener Quarterly Report,2017

HFCS üretimine bakıldığında, üretimde kullanılan hammaddenin bolluğu ve gelişmiş üretim teknolojilerinden dolayı ABD'nin ilk sırayı aldığı görülmekte olup 2016 yılı verilerine baktığımızda ABD'nin HFCS üretimi, 7,6 milyon ton ile dünya toplam HFCS üretiminin % 56'sını oluşturmaktadır. ABD'yi izleyen ülkeler ise sırasıyla Çin, Japonya ve AB ülkeleridir.

3. TÜRKİYE' DE DURUM

3.1. Şeker Üretimi

Türkiye'de çiftçilere modern tarımın öğretilmesinde, yan ürünleriyle hayvancılığın gelişmesinde önemli rol oynayan şeker pancarı tarımı, şeker fabrikasının esas ham maddesini üretmektedir. Temel gıda maddelerinden olan ve stratejik öneme sahip şeker, Türkiye'de Cumhuriyet'ten önce ithalat yoluyla karşılanırken, bugün tüketilen şekerin tamamına yakını yurt içinde üretilmektedir.

Türkiye'de şeker sektörü bünyesinde; yedi adet pancar şekeri üreticisi ve beş adet nişasta bazlı şeker üreticisi olmak üzere birbirine rakip on iki şirket faaliyet göstermektedir.

Türkiye, şeker politikasında kendine yeterliliği esas almıştır. Ancak, şeker üretiminin gereksinim üzerinde çıkması ve stokların artmasının önemli bir sorun oluşturmaya başlaması nedeniyle soruna çözüm olarak 1998 yılında şeker pancarı üretimine kota uygulamasına geçilmiştir.

Tablo 8. Pancar şekeri ve NBŞ kotaları (bin ton)

Pazarlama Yılı	Pancar Şekeri	NBŞ Kotası	NBŞ Kota	Toplam
	Kotası (A+B)	(A)	Artışı (%) *	
2008/09	2474	267	25	2808
2009/10	2560	271	50	2966
2010/11	2288	244	50	2655
2011/12	2288	244	35	2617
2012/13	2288	244	38	2625
2013/14	2266	244	25	2571
2014/15	2318	250	30	2643
2015/16	2363	250	25	2676
2016/17	2504	265	**	2769

*Bakanlar Kurulu Kararı (BKK) ile NBŞ kotasında yapılan artış oranı.

**BKK ile henüz artış yapılmamıştır. (Kaynak Şeker Kurumu)

Temel amacı kendi kendine yeterlilik olan 4634 sayılı Şeker Kanunu ile Türkiye'de şeker talebini karşılayacak düzeyde üretim planlaması yapılmakta olup, ülke içinde pazarlanacak şeker miktarı, Şeker Kurulu tarafından tahsis edilen kotalar ile belirlenmektedir. Türkiye'nin yıllık şeker ihtiyacının % 90'ı pancar şekeri, % 10'u ise nişasta bazlı şeker ile karşılanmak üzere programlanmaktadır. Yıllar itibariyle pancar şekeri ve NBŞ kotaları tablo 8'de verilmiştir.

2016/17 pazarlama yılında Türkiye toplam A kotası, %10'u nişasta bazlı şeker olmak üzere 2 milyon 769 bin ton olarak belirlenmiştir. Bu pazarlama yılı için ise pancar şekeri A kotası miktarı 2 milyon 650 bin ton olarak belirlenmiştir. B kotası ise A kotasının % 3'üdür. Türkiye toplam tatlandırıcı talebinin % 10'u oranında Nişasta Bazlı Şekerler için kota belirlenmesi kanun ile hükme bağlanmıştır. Bakanlar kurulu bu oranı %50 sine kadar artırmaya veya eksiltmeye yetkilidir.

Türkiye Şeker pancarı üretim miktarları değerlendirildiğinde, 2007/08 pazarlama yılında yaşanan kuraklık ve bazı yıllarda Türkşeker'in kotasının bir kısmını stoklarından karşılaması dışında, 2002/2003 pazarlama yılından itibaren fiilen uygulanmakta olan 4634 Sayılı Şeker Kanunu ile üretimde istikrarın sağlandığı görülmektedir (Tablo 9).

Tablo 9. Türkiye Şeker pancarı ekim, üretim ve verim miktarları

Yıllar	Ürün Taşıyan Alan, Da	Üretilen	Ortalama Verim
		(Bedeli Ödenen)	Ton/ Da
2006	3237141	14452162	4.46
2007	2988692	12414715	4.15
2008	3207307	15488332	4.83
2009	3239704	17274674	5.33
2010	3286513	17942105	5.46
2011	2938411	16126489	5.49
2012	2801858	14919941	5.32
2013	2913282	16488590	5.67
2014	2887851	16743045	5.82
2015	2744873	16022783	5.85
2016	3224477	19592731	6.09

Kaynak: TUIK ve Şeker Kurumu,2017

Türkiye’de 2015/16 pazarlama yılı şeker üretimi 1 milyon 976 bin olarak gerçekleşmiştir. 2015/2016 pazarlama yılı içerisinde 1 milyon 988 bin ton yurtiçi satış gerçekleşmiş olup, 33 bin ton C şekerini satışı ile birlikte toplam satış miktarı 2 milyon 21 bin ton olarak gerçekleşmiştir (Tablo 10).

Tablo 10. Pancar şekerini üretim ve satış durumu (bin ton)

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Üretim*	2270	2129	2390	2058	1976
Yurtiçi Satış (A Kotası)	2151	1918	2083	2019	1988
Yurtdışı Satış (C Şekerini)	290	339	319	192	33

Kaynak: Şeker Kurumu

* İhraç amaçlı dahil toplam üretim miktarı

3.2. Dış Ticaret

Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.; stokların azaltılması, kota ve kapasite kullanım oranının korunması, ihracatın Türkiye ekonomisine katkısının devamı göz önünde bulundurularak, A kotası dışındaki C şekerini İhracat ve Dahilde İşleme İzin Belgesine imalatçı-ihracatçı firmalara satış yaparak değerlendirmektedir.

4634 sayılı Şeker Kanunu çerçevesinde, destekleme alımı uygulamasına son verilerek, şeker üretiminin yurtiçi talebe göre gerçekleştirilmesi amaçlanmış, talep fazlası olarak üretilen şeker pancarının düşük fiyat ile alınması suretiyle, şeker ihracı ve imalatçı-ihracatçılara DİİB’ ne kayden yapılan şeker satışlarının sonucunda oluşan TŞFAŞ zararının minimum seviyede gerçekleşmesi öngörülmüştür.

Türkiye’ de yıllara göre değişmekle birlikte, cüzi miktarda şeker ithalatı yapılmaktadır. Ancak ithalatı yapılan şeker Türkiye için üretimi yapılamayan özel amaçlı (ilaç, laboratuvar vb.) şekerler olup, bu miktar Türkiye’nin bir günlük şeker tüketim miktarının oldukça altındadır.

Tablo 11. Şeker ithalatı-ihracatı (bin ton)

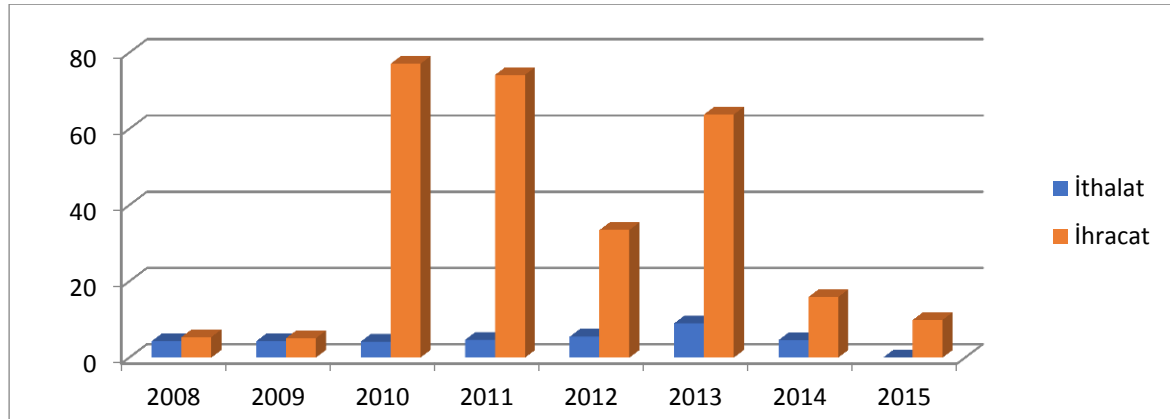
	Pancar Şekeri		Nişasta Bazlı Şeker	
	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat
2008	4,3	5,4	21,6	56,9
2009	4,3	5,1	8,2	39,6
2010	4,2	77,1	8,8	88,5
2011	4,7	74,2	11	104,3
2012	5,5	33,5	11,2	85,5
2013	9	63,8	13,2	105,9
2014	4,6	15,9	15,7	167,2
2015	169,7*	9,9	32,3	192,8

(*) 165,9 bin tonu DİR kapsamında şekerli mamul bünyesinde ihraç edilen şekerdir.

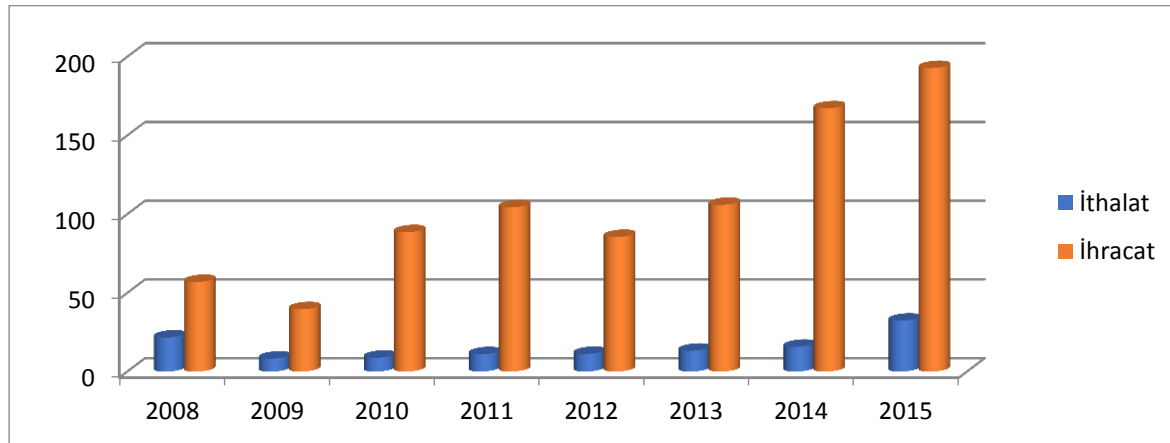
Geriye kalan 3,7 bin ton şeker ise yurtiçinde üretimi yapılamayan özel amaçlı (ilaç, laboratuvar v.b.) şekerlerdir

Kaynak:Şeker Kurumu

Türkiye'nin yıllar itibariyle pancar şekeri ve NBS ihracatı ve ithalatı tablo 11'de verilmiştir. Buna göre 2015 yılında 169,7 bin ton pancar şekeri, 32,3 bin ton NBS ithalatına karşılık 9,9 bin ton pancar şekeri ihracatı, 192,8 bin ton NBS ihracatı gerçekleşmiştir.

Grafik 5. Türkiye'nin yıllar itibariyle pancar şekeri ithalatı-ihracatı (bin ton)

Grafik 6. Türkiye'nin yıllar itibariyle NBS İthalatı –İhracatı (bin ton)

Yıllara göre değişmekle birlikte, cüzi miktarda şeker ithalatı yapılmaktadır. Ancak ithalatı yapılan şeker Türkiye içinde üretimi yapılamayan özel amaçlı (ilaç, laboratuvar, vb.) şekerler olup, bu miktar Türkiye'nin bir günlük şeker tüketim miktarının oldukça altındadır.

3.3. Şeker Pancarı Ve Şeker Fiyatı

Pancar alım fiyatları, üreticinin pancar ekip ekmeme yönündeki kararını doğrudan etkileyen en önemli faktördür. Bu nedenle pancar ve dolayısıyla şeker fiyatı, üretim miktarını yönlendirmektedir.

Fiyat belirlemede, tüm fabrikalardan alınan pancar maliyet etütlerinden elde edilen pancar maliyeti, tefe ve tufe oranları büyük oranda dikkate alınmaktadır. Şeker Kurulu, 2016 yılında % 16 polar şeker içeren pancar fiyatını 194 TL/ ton olarak belirlemiştir.

Tablo 12. Yıllar itibariyle şeker pancarı fiyatları

Yıllar	% 16 Polar Şeker İçeren Pancar Fiyatları, TL/ Ton		
2007	96	2012	137
2008	110	2013	147
2009	116	2014	159
2010	119	2015	191
2011	126	2016	194

Kaynak: Şeker Kurumu, 2017

Şeker Kanununun Hammadde ve Şeker Fiyatları başlıklı 5. Maddesinin ilk paragrafı ile “Şeker pancarı fiyatları her yıl, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirlenir. Şeker üretiminde kullanılan diğer hammaddeler ise şirketler tarafından üreticiler ve/veya piyasadan temin edilir. Şeker satış fiyatları, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler tarafından serbestçe belirlenir” hükümleri getirilmiştir. Söz konusu değişlikle pancar ekimi öncesinde pancar fiyatının belirlenmesi esası getirilmiştir.

Tamamlanan son 5 pazarlama yılında şirketlerce belirlenen fabrika çıkışı KDV hariç pancar şekerini ağırlıklı ortalama satış fiyatı ise Tablo 13’de yer almaktadır.

Tablo 13. Pancar şekerini satış fiyatları

Pazarlama Yılları	TL/kg	Yıllık Değişim (%)
2011/12	1,93	7,82
2012/13	2,11	9,33
2013/14	2,33	10,43
2015/16	2,52	8,15
2016/17	2,7	7,14

Kaynak: Şeker Kurumu, 2017

3.4. Satış- Stok Durumu

Sektörde faaliyet gösteren şirketler, 4634 sayılı Şeker Kanunu kapsamında pazarlama yılı itibariyle belirlenen A kotası kadar şekerini aynı pazarlama yılında yurtiçinde pazarlayabilmektedirler. Şirketler sahip oldukları A kotası kadar şekerini pazarlayamamaları halinde, pazarlanamayan miktar gelecek pazarlama yılının A kotasına aktarılır ve bir sonraki yılın A kotası bu miktar kadar düşürülür veya cari yıl içinde, şirketlerin talepleri halinde ihraç edilmek üzere C şekerine aktarılabilir. Yine Kanun gereğince şirketler güvenlik stoklarını (B kotası) muhafaza etmek zorundadırlar.

Kanunun yürürlüğe girdiği 2002/2003 pazarlama yılından itibaren pancar şekerine ait satış – stok durumu aşağıda verilmiştir.

Tablo 14. Türkiye genelinde pancar şekeri satış-stok durumu (bin ton)

Yıllar	Yurtiçi (A+B)	Yurtdışı (DİİB dahil)	Satış	Stok
2004/05	1700	178	1878	415
2005/06	1713	256	1968	360
2006/07	1901	217	2118	91
2007/08	1684	178	1862	46
2008/09	1828	185	2013	153
2009/10	2158	241	2399	211
2010/11	1867	283	2150	333
2011/12	2151	290	2441	48
2012/13	1918	339	2256	118
2013/14	2083	319	2402	83
2014/15	2019	192	2210	22
2015/16	1988	33	2020	0

Kaynak:Şeker Kurumu, 2017

Türkşeker, pazarlama stratejisini; şeker için güvenlik stoklarını muhafaza ederek ve pazar göstergelerini dikkate alarak, 4634 sayılı Kanun kapsamında pazarlama yılı itibariyle belirlenen A kotası şekerlere göre belirlemekte ve pazar payını koruyacak önlemler almaktadır. Türkşeker, özel şeker fabrikalarının pazarlama avantajları karşısında rekabet ederek yerini korumak, milli ekonomi ile uyum içerisinde çalışılmasını gerçekleştirmek üzere; ürettiği A kotası şekerini aynı pazarlama yılı içinde satarak kota kaybının önüne geçebilme, Finansman Programında Hazine Müsteşarlığı'nca istenen satış miktarındaki artışları gerçekleştirme ve üretilen şekerin stokta atıl olarak bulundurmamak yerine nakde dönüştürme çabası içerisinde olmuştur.

Bu amaçla, üretilen şekerin piyasa şartları dahilinde satılabilmesi için, Türkşeker; indirimsiz peşin yada vadeli, indirimli vadeli, indirimli peşin satış usulleri, pancar bedeli karşılığı satışlar, şekerli mamul ihracatçılarına satışlar, ihraç amaçlı satışlar ve hatta yurtiçinde ihale yoluyla şeker satışı dahil yürürlükte olan yasalar ve maliyet göz önüne alınarak tüm pazarlama taktikleri kullanmaktadır.

3.5. Melas Üretimi Ve Kullanım Alanları

Şeker fabrikalarında yan ürün olarak melas ve yaş pancar posası üretilmektedir. Yaş pancar posası doğrudan veya melas ile karıştırılarak hayvan yemi olarak değerlendirilmektedir. Üretim miktarı işlenen pancar miktarı ile paralellik göstermektedir.

Tablo 15. Melas üretimi (bin ton)

	Şeker Sanayi	Türkşeker
2011	599	350
2012	555	322
2013	631	370
2014	666	387
2015	656	369
2016	843	503

Kaynak: Türkşeker, 2017

% 50 şeker içeren melas;

- Fermantasyon hammaddesi olarak,
- Etil alkol üretiminde,
- Doğrudan hayvan yemi olarak,
- İçilebilir kalitede direk damıtılan içkilerde,
- İçilemeyen kalitede endüstriyel tüketim ve ilaç sanayiinde,
- Sirke, hamur mayası, yemlik maya'da,
- Briket kömür imalinde,
- İnşaat harçlarında,
- Kozmetik sanayiinde kullanılmaktadır.

3.6.Alkol Üretimi Ve Kullanım Alanları

Yan ürün olarak üretilen melastaki şekerin enzimler vasıtası ile fermantasyona uğratarak alkol ve karbondioksit parçalanması metodu ile bazı şeker fabrikalarında etil alkol üretimi de yapılmaktadır. Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. bünyesinde; Erzurum, Eskişehir, Malatya ve Turhal Şeker Fabrikaları'nda toplam dört alkol üretim tesisi mevcuttur. Alkol üretim atık maddesi şlempenin, çevre kirliliğine etkisinin büyük olması nedeniyle; Eskişehir Alkol Üretim Tesisi'ne Şlempe Arıtım Tesisi kurulmuş olup, bu alkol üretim tesisinin haricindekiler çalıştırılmamaktadır.

Ayrıca özel statülü şeker fabrikalarından; Amasya Şeker Fabrikasında, melastan Etil Alkol üretmek üzere, günlük 50 bin litre, yıllık 10 milyon litre alkol üretme kapasiteli Etil Alkol Fabrikası bulunmaktadır. Üretilen alkol; alkollü içeceklerde, sağlık sektöründe, sanayi imalatı sektöründe kullanılmaktadır. Alkol üretimi, çevresel kısıtlar ve talebin sınırlı kalması nedeniyle düşük gerçekleşmektedir.

Tablo 16. Yıllar itibariyle işlenen melas, üretilen alkol miktarı

Yıllar	İşlenen Melas (Ton)	Üretilen Alkol (1000 litre)
2004	32 374	9 612
2005	25 790	9 555
2006	22 324	7 045
2007	21 880	6 650
2008	20 930	6 560
2009	13 266	4 200
2010	20 924	6 560
2011	16 086	5 190
2012	15 334	5 200
2013	18 520	6 400
2014	17010	6000
2015	15280	5480
2016	18650	6785

Kaynak: Türkşeker,2017

Son yıllarda; motorlu taşıtlarda kullanılan yakıtlara, belli oranlarda yerli tarım ürünlerinden elde edilen yakıt alkolünün katılması uygulamaları önem kazanmıştır. Türkşeker tarafından benzine belirli oranda karıştırılarak kullanılan biyoetanol üretimi yapmak ve ürün çeşidi sağlamak amacıyla; Eskişehir Fabrikasında 15 milyon litre kapasiteli "Alkol Susuzlaştırma Tesisi", Tütün,

Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu'ndan (TAPDK) gerekli izinler alınarak kurulmuştur. Ayrıca, Konya Şeker Fabrikası A.Ş. bünyesinde bulunan Çumra Şeker Entegre tesislerinde bioetanol üretim tesisi bulunmaktadır.

3.7. Türkiye’de Nişasta Bazlı Şeker Sektörünün Durumu

Türkiye’de sakaroz kökenli pancar şekeri ve nişasta kökenli (NBŞ) olmak üzere iki tür şeker üretimi bulunmaktadır. NBŞ üretiminde nişasta kaynağı olarak mısır kullanılmaktadır. NBŞ şuruplarının glikoz şurubu ve fruktoz şurubu olmak üzere iki temel grubu bulunmaktadır. Fruktoz şurupları AB’de izoglukoz, dünyada ise genelde yüksek fruktozlu mısır şurubu (HFCS) olarak adlandırılmaktadır.

Günümüzde faaliyet gösteren tümü özel sektöre ait kota tahsisi yapılan 5 nişasta bazlı şeker fabrikasında, glikoz şurubu ve izoglukozun (HFCS) her ikisinin de üretimi yapılmaktadır. Hammadde olarak mısır kullanan nişasta bazlı tatlandırıcılar doğrudan tüketilmemekte, daha çok şekerli ürünler sanayiinde girdi olarak kullanılmaktadır. Bu tatlandırıcıların başlıca kullanım alanları şekerlemeler, şekerli ve unlu ürünler, geleneksel tatlılar, dondurma, helva, reçel ve marmelat, alkollü ve alkolsüz içeceklerdir (Anonim, 2017a).

Tablo 17. NBŞ üretim ve satış durumu (bin ton)

			2011/12	2012/13*	2013/14*	2014/15*	2015/16*
Üretim			483	547	562	623	624
Yurtiçi Satış (A Kotası)			330	337	305	325	327
Yurtdışı Satış (C Şekeri)			151	205	257	293	282

*: 2012/13, 2013/2014, 2014/2015, 2015/16 pazarlama yılı üretim ve yurt dışı satış miktarına kotasız şirketler dahil edilmiş olup, 2011/2012 PY’de kotasız şirketlerin üretim ve yurt dışı satış miktarı dahil edilmemiştir.
Kaynak: Şeker Kurumu, 2017

4634 sayılı Kanun ile kota sistemi başlamış olup, tamamlanan son 5 pazarlama yılında NBŞ toplam üretimi ve satış miktarları Tablo 17’de yer almaktadır.

Şeker Kanunu kapsamında kota tahsisi yapılan 5 şirkete ait 5 fabrikanın toplam nişasta bazlı şeker üretim kapasitesi yaklaşık 1 milyon ton/yıldır. Bunun dışında kota hakkı bulunmayan ve kota tahsis edilmeyen, sadece yurt dışına ihraç edilmek üzere nişasta bazlı şeker üretim faaliyetinde bulunabilen 5 şirkete ait toplam nişasta bazlı şeker üretim kapasitesi ise yaklaşık 350 bin ton/yıldır (Anonim,2017b).

Tamamlanan son 5 pazarlama yılındaki glukoz ve izoglukozdan oluşan ağırlıklı ortalama NBŞ yurtiçi fabrika satış fiyatı (KDV hariç) Tablo 18’de yer almaktadır.

Tablo 18. Nişasta bazlı şeker fiyatları

Pazarlama Yılları	TL/kg	Yıllık Değişim (%)
2010/11	1,26	7,69
2011/12	1,37	8,73
2012/13	1,47	7,30
2013/14	1,57	6,80
2014/15	1,74	10,83
2015/16	1,87	7,47

Kaynak: Şeker Kurumu, 2017

4. GENEL DEĞERLENDİRME

Şeker, dünyada en fazla devlet müdahalesi altında üretilen ürünlerden biridir. Üretim kotaları, tarife kotaları, yüksek korumalar ve tercihli ticaret anlaşmaları dünya ticaretine kısıtlamalar getirmektedir. Dünyada özellikle son 25-30 yıldır meydana gelen gelişmeler, şekerin diğer tarımsal ürünlerle ve yakıt piyasalarıyla etkileşimine neden olmuştur. Bir yandan genellikle mısırdan üretilen nişasta bazlı şekerin pancar ve kamış şekeriyle rekabeti artmış, diğer yandan etanolün yakıt olarak kullanılması petrol ve şeker fiyatlarını birbirinden etkilenir hale getirmiştir.

Dünya’da yıllar itibariyle üretimde kamış şekeri lehine bir artış kaydedilmiş; dünya şeker üretiminde kamış şekerinin payı, 80’li yıllarda % 63 civarındayken 2016 yılında % 80’lere kadar yükselmiştir. Dünyanın en büyük şeker üreticisi Brezilya olup, dünya üretimindeki payı %20’nin üzerindedir. Bu ülkeyi %16’lık pay ile Hindistan ve %9’ luk pay ile AB ülkeleri takip etmektedir. Türkiye’nin dünya şeker üretimindeki payı ise % 1,2’dir.

Dünya borsalarına hakim olan düşük maliyetli kamış kökenli şeker nedeniyle, yerli şekerin ithal şeker ile rekabet gücü bulunmamaktadır. Yerli üretimin tercihini sağlamak üzere ithalattaki koruma oranları büyük önem arz etmektedir. Hiçbir ülkede borsa fiyatlarından şeker tüketilmemesine rağmen, Dünya borsa fiyatlarına bağlı olarak ithal maliyeti değiştiğinden ve tarife oranları CIF fiyat (mal bedeli+sigorta+navlun dahil olmak üzere alıcının limanında gemide teslim) üzerinden uygulandığından, ithal şekerin iç piyasada rekabet gücü borsa fiyatlarından etkilenmektedir. Pancar şekerinin ihraç edilmesi durumunda da, iç fiyatlara göre düşük teşekkül eden Dünya fiyatları ile iç fiyatlar farkının sübvansede edilmesi gerekmektedir.

Dünya şeker ekonomisinin lokomotifi tüketimdir. Tüketici ülkelerin başında Hindistan, AB, Brezilya, ABD, Çin, Rusya, Meksika, Endonezya, Pakistan, Japonya, Mısır ve Ukrayna gelirken, Doğu Asya’nın en yüksek seviyede şeker tüketen kıta olduğu belirlenmektedir. Dünyanın en büyük şeker tüketicisi Hindistan’dır. 2015/16 döneminde Hindistan’da yıllık tüketim 26,8 milyon ton olarak belirlenmiştir. Aynı dönemde Türkiye’nin yıllık tüketimi ise 2,3 milyon ton’dur.

AB, sektörün şeker piyasasında gerçekleştirilmesi planlanan değişimlere uyum sağlayabilmesi için ilave süre tanıyacak şekilde 2014/15 pazarlama yılında sona eren 2006 şeker reformunun yürürlük süresini 30 Eylül 2017 tarihine kadar uzatma ve bu tarihten sonra kotaları kaldırma kararı almıştı. Bu karar doğrultusunda ve AB’de piyasayı doğrudan etkileyen ve neredeyse 50 yıl boyunca üretimi sınırlandıran; şeker kamışı ve izoglukoz üretimi limitlerini belirleyen şeker kotası, 30 Eylül 2017 itibariyle kaldırılmıştır. Kota sisteminin uygulanması 2017’den sonra sadece Türkiye’de devam edecektir. Kota kalktıktan sonra AB iç piyasa fiyatlarının dünya fiyatlarıyla eşitleneceği ve Türk gıda sanayinin dünya pazarlarındaki rekabetçi gücünün giderek düşeceği düşünülmektedir.

Bu sıkıntılara ek olarak, özelleştirme sürecinin uzaması, sektörde hem ekonomik olarak hem de nitelikli işgücünde önemli kayıplar yaratmaktadır. Bunun yanında kamu fabrikaları için ödeneklerin kısıtlanması nedeniyle yatırım yapılamaması giderek eskiyen teknolojinin kullanılmasını zorunlu hale getirmekte, özellikle sosyal amaçlı şeker fabrikalarının performansının düşmesine, maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak; Türkiye’de şeker sektörünün ve Türkşeker’in içinde bulunduğu sorunlar, sektörün sürdürülebilirliği için çözüme kavuşturulması gereken hayati hususlar olup, özelleştirme sonrasında sektörün devamlılığını sağlayacak politikalar üretilerek zamanında uygulamaya konulması önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

Anonim, 1997. Türkiye'de Şeker ve Şeker Pancarı Üretiminde Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. İstanbul Ticaret Odası, İstanbul.

Anonim, 2011. Gıda Mühendisliği Dergisi, Sayı: 33, Ankara.

Anonim, 2017 a. Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. 2016 Sektör Raporu.

Anonim, 2017 b. Şeker Kurumu 2016 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara.

Anonim, 2015 c. Dünya Beyaz Şeker ve Nişasta Bazlı Şeker Durumu, Şeker Kurumu Raporu, Ankara.

FAO, 2017. Food And Agriculture Organization OfTheUnitedNationsStatistics DivisionHttp://Faostat.Fao.Org/(Erişim Tarihi:24.11.2017)

TMMOB,2014. Ziraat Mühendisleri Odası, <http://www.zmo.org.tr/>(Erişim Tarihi:25.04.2014)

TÜİK, 2017. Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr/>(Erişim Tarihi:25.11.2015)

EK TABLOLAR

Ek Tablo 1. İllere Göre Şeker Pancarı Ekim ve Üretimi (2016)

İller	Ekim Yapan Köy Sayısı	Pancar Ekilen Alan (Dekar)	Mahsul Taşıyan Alan (Dekar)	Bedeli Ödenen Pancar (Ton)	Verim (Ton/Dekar)
EDİRNE	27	3.913	3.869	24.786	6,41
ELAZIĞ	60	13.977	13.977	83.887	6,00
GAZİANTEP	15	10.046	10.046	73.855	7,35
ISPARTA	10	8.493	8.493	53.561	6,31
İSTANBUL	1	180	180	847	4,71
KAHRAMANMARAŞ	66	72.909	72.909	437.004	5,99
KARS	15	11.000	11.000	45.059	4,10
KASTAMONU	109	34.030	34.030	172.272	5,06
KAYSERİ	1	593	593	3.263	5,50
KIRIKKALE	23	7.182	7.182	48.318	6,73
KIRŞEHİR	62	69.551	69.551	396.335	5,70
KÜTAHYA	10	1.530	1.530	8.221	5,37
MALATYA	27	7.308	7.308	23.948	3,28
MANİSA	1	25	25	233	9,32
NİĞDE	18	23.544	23.544	158.028	6,71
SAMSUN	5	180	180	562	3,12
SİVAS	67	79.140	79.140	353.975	4,47
TEKİRDAĞ	22	2.848	2.814	19.039	6,77
TOKAT	190	105.910	105.910	553.694	5,23
TUNCELİ	1	15	15	68	4,53
UŞAK	27	11.676	11.676	78.354	6,71

VAN	33	10.041	10.041	57.577	5,73
AFYONKARAHİSAR	158	120.669	120.474	857.574	7,12
AMASYA	11	2.340	2.340	12.659	5,41
BAYBURT	16	3.500	3.500	14.564	4,16
BİNGÖL	1	120	120	619	5,16
BURDUR	65	34.059	34.059	182.033	5,34
ÇANKIRI	10	2.500	2.500	13.288	5,32
ÇORUM	85	30.370	30.370	169.507	5,58
DENİZLİ	66	33.481	33.476	188.752	5,64
DİYARBAKIR	2	970	970	7.134	7,35
ERZİNCAN	83	77.100	77.100	394.704	5,12
ADANA	4	1.500	1.500	8.188	5,46
AĞRI	24	15.406	15.406	65.117	4,23
AKSARAY	45	63.302	63.302	414.429	6,55
ANKARA	118	100.429	100.429	652.211	6,49
ANTALYA	30	17.912	17.912	110.527	6,17
BALIKESİR	9	1.369	1.261	8.155	6,47
BİLECİK	1	465	465	3.223	6,93
BİTLİS	15	25.448	25.448	106.985	4,20
BURSA	43	9.704	8.786	87.906	10,01
ERZURUM	43	18.700	18.700	78.974	4,22
ESKİŞEHİR	161	199.258	199.258	1.278.843	6,42
GÜMÜŞHANE	15	2.540	2.540	10.474	4,12
İĞDIR	10	1.704	1.704	8.318	4,88

KARAMAN	40	91.489	91.489	586.804	6,41
KIRKLARELİ	24	2.659	2.197	11.490	5,23
KONYA	173	306.240	306.240	1.992.695	6,51
MUĞLA	2	272	272	1.396	5,13
MUŞ	66	76.400	76.400	353.031	4,62
NEVŞEHİR	40	63.074	63.074	375.121	5,95
YOZGAT	164	113.752	113.752	682.179	6,00
ADİYAMAN	2	561	561	2.883	5,14
ŞANLIURFA	8	14.294	14.294	81.102	5,67
TOPLAM	2.324	1.905.678	1.903.912	11.353.771	5,96

Kaynak: Türkseker, 2017